

nyújt. E mellett a közművelődés minden ágában végzett, jelentős munka feltárása a polgáriiskolai tanárságban a kari öntudatot és önbecsülést megszilárdítja és tovább munkára ösztönöz, — az egyetemes magyarság részére pedig számadást nyújt a becsületesen végzett iskolai és kötelességen felül vállalt iskolán kívüli munkáról. Elismerés illeti meg a tanáregyesületet, hogy Deák Gyula munkáját a belső értékhez és jelentőséghez méltó alakban kiadta. Önmagának is ércnél maradandóbb emléket emelt vele.

Implom József.

Illyés Gyula: Kora tavasz. Révai, Budapest. 1942. 2 kötet (221—214. old).

Illyés Gyula könyve két szempontból érdeklí különösebben a nevelőket, főleg pedig az ifjúsági lélektan iránt fogékony tanárembert. Egyrészt rendkívüli idők — háború és forradalmak — tükröződését látjuk az ifjúvá érő serdülő lelkeben, másrészt több figyelemreméltó mozzanatot ragadhatunk meg abból a kettősségből, amely a pusztáról városi iskolába kerülő diák életét jellemzi. Szépirodalmi síkon itt tulajdonképpen az ifjúságtanulmányozás két eddig alig érintett fejezetéhez kapunk adalékokat s szinte ösztönzéseként hatnak Illyés Gyula vallomásszerű mondatai. Valóban jobban fel kellene tárunk és rendszeresebben meg kellene vizsgálnunk: mi a rendkívüli idők hatása a bontakozó lélekre és milyen is a pusztai fiúnak iskolán kívüli, pontosabban szünidei élete. Város és falu légköre érintkeznek itt egymással s a bontakozó lélek egyformán érzi mindkettőnek alakító, ill. megkötő hatását. Ma, amikor törekszünk arra, hogy minél több tanyai gyermek részesüljön a művelődés jóltéteményeiben, amikor itt is, ott is a népi gyökerű tehetségek kiművelésére szervezkednek egyesek vagy közösségek, elsősorán a feladat annak mélyenjáró felfedése, mit is jelent a pusztai életkörülből a városi művelődés erővonalai közé keveredni, mi megy végbe a kis pusztai magyarokban, akiket a városi magasabb iskola tanulói közé fogad, hogy majdan az értelmiség soraiban tölthessenek be fontos hivatást. Illyés Gyula könyvét azok közé a művek közé kell sorolnunk, amelyek hozzásegítenek e feladat tökéletesebb megoldásához. Szépirodalmi alkotás, így nem a felvetett kérdéseket oldja meg, csak itt-ott világít rá egy-két lényeges mozzanatra. Ezeket azután a lélektani kutatásnak mélyenjárón és rendszerezően kellene kiegészítenie és egységbe foglalnia. Illyés mint vérbeli költő az említett jelenségek hangulat-körébe vezetett el minket, rajtunk áll, hogy észrevegyük a sok elénkmeredő kérdést, amelyre válaszolnunk kell, ha komolyan számolunk a rendkívüli idők alakító hatásával és a városi iskolába kerülő pusztai fiú benső viaskodásával. A könyv egyik legszebb fejezete, a szántóföldeken befagyott belvizek jégtükrén repülő ifjú, a bön-
aközö „kora tavasz“ jellemző szimbóluma és köteteknél beszédesebben világítja meg az ifjúvá érő serdülő diadalmas száguldását vagy inkább száguldani akarását az élet, az eszmények síkjain.

Krammer Jenő.

Aldobolyi Nagy Miklós: A Zsitvaszög tájnépesedése. Budapest, 1942. 101. oldal.

Mikor a pedagógus hivatását teljesíti, tulajdonképp a nemzet egy töredékét vizsgálja, tanítja, neveli. E mögött a töredék mögött áll az egész. A gyermek, vagy ifjú társadalmához a szülőkön keresztül az élet egész szövevénye tartozik. Ezért igen becses, ha a tanár a nemzeti test egy töredékét is megismeri, ha egy-egy táj egész életét a legapróbb, de egyáltalán nem jelentéktelen, részéig boncol-